

OPIS PRZEDMIOTU/MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim Pulsacje Gwiazdowe
2.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku angielskim Stellar Pulsation
3.	Jednostka prowadząca przedmiot Wydział Fizyki i Astronomii
4.	Kod przedmiotu/modułu 24-AS-S2-E3-PGW
5.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub fakultatywny</i>) fakultatywny
6.	Kierunek studiów Astronomia
7.	Poziom studiów (<i>I lub II stopień lub jednolite studia magisterskie</i>) II
8.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) 2
9.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) zimowy
10.	Forma zajęć i liczba godzin Wykład – 30 godzin, ćwiczenia – 30 godzin
11.	Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy osoby prowadzącej zajęcia Jadwiga Daszyńska-Daszkiewicz, dr hab.
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu oraz zrealizowanych przedmiotów -zaliczył kursy z analizy matematycznej i algebry -zaliczył kurs z Budowy i Ewolucji I -zna język angielski na poziomie umożliwiającym czytanie podręczników i literatury specjalistycznej
13.	Cele przedmiotu Zapoznanie ze zjawiskiem pulsacji gwiazdowych, jego opisem matematyczno-fizycznym oraz mechanizmami wzbudzenia pulsacji. Wskazanie na zastosowanie gwiazd pulsujących do testowania teorii budowy i ewolucji gwiazd (asterosejsmologia).

14.	<p>Zakładane efekty kształcenia</p> <p>Zna typy gwiazd pulsujących oraz ich podstawowe własności.</p> <p>Zna podstawowe równania opisujące liniowe pulsacje adiabaticzne i nieadiabaticzne.</p> <p>Rozumie dlaczego i jak pulsacje w gwiazdach są wzbudzone.</p> <p>Wie jak wykrywano są gwiazdy pulsujące i rozumie identyfikację modów pulsacji.</p> <p>Zna i rozumie wpływ efektów rotacji na pulsacje.</p> <p>Rozumie jak buduje się model sejsmiczny gwiazdy i potrafi podać przykłady.</p>	<p>Symbole kierunkowych efektów kształcenia:</p> <p>K2_W04, K2_W08, K2_W12, K2_U02, K2_U04, K2_U05, K2_K05</p>
15.	<p>Treści programowe</p> <p>Podstawowe pojęcia i zagadnienia matematyczne: mod oscylacji, pulsacje radialne i nieradialne, funkcje kuliste, podstawowe układy współrzędnych i transformacje między nimi, reprezentacje grupy obrotów, zaburzenie Eulera i Lagrange'a, zaburzony element powierzchni i jego normalna</p> <p>Typy gwiazd pulsujących: obszary niestabilności pulsacyjnej na diagramie Hertzsprunga-Russella, podstawowe własności różnych typów</p> <p>Własności oscylacji: częstotliwość λ i Brunta-Väisälä, mody akustyczne i grawitacyjne, diagramy propagacji, warunki pułapkowania modów oscylacji, stała pulsacji, zależność „okres pulsacji-jasność”</p> <p>Matematyczny opis pulsacji: ogólne równania hydrodynamiki, liniowe radialne i nieradialne pulsacje nieadiabaticzne, przybliżenie adiabaticzne i quasi-adiabaticzne, zagadnienie typu Sturm-Liouville'a, warunki brzegowe, zasada wariacyjna, asymptotyczne relacje dyspersyjne</p> <p>Mechanizm wzbudzania pulsacji: mechanizm zaworu Eddingtona, mechanizm samowzbudzania, całka pracy, stochastyczne wzbudzanie przez turbulentną konwekcję</p> <p>Wykrywanie gwiazd pulsujących: zmiany jasności i profili linii widmowych, metody fourierowskie, metody statystyczne, analiza „wavelet”</p> <p>Obserwowane charakterystyki i identyfikacja modów pulsacji: zmiany strumienia bolometrycznego i monochromatycznego gwiazdy pulsującej, zmiany prędkości radialnej, modelowanie zmian profili linii widmowych, fotometryczne diagramy diagnostyczne, mapowanie dopplerowskie, diagramy IPS, połączenie fotometrii i spektroskopii do identyfikacji modów, identyfikacja modów z asymptotycznych relacji dyspersyjnych</p> <p>Efekty rotacji: adwekcja, rozszczepienie rotacyjne, siła Coriolisa, stała Ledoux, formalizm perturbacyjny, efekty umiarkowanej rotacji, sprzężenie rotacyjne modów oscylacji, przybliżenie tradycyjne</p> <p>Heliosejsmologia i Asterosejsmologia: model sejsmiczny gwiazdy, najważniejsze osiągnięcia heliosejsmologii, przykłady modelowania sejsmicznego gwiazd różnych typów</p>	
16.	<p>Zalecana literatura (<i>podręczniki</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jorgen Christensen-Dalsgaard, „Stellar Oscillations” - W. Unno i in. „Nonradial oscillations of stars” 	

	<p>- Cox J. P., „Theory of Stellar Pulsation”</p> <p>- C Aerts, J. Christensen-Dalsgaard, „Astero-seismology”</p> <p>- - R. Kippenhahn, A Weigert, „Stellar Structure and Evolution”</p>	
17.	<p>Forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu, sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia:</p> <p>wykład: egzamin</p> <p>seminarium:</p> <p>laboratorium:</p> <p>konwersatorium: punktacja za rozwiązane zadania/problemy</p> <p>inne:</p>	
18.	<p>Język wykładowy</p> <p>Polski</p>	
19.	<p>Obciążenie pracą studenta</p>	
	Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
	Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem:	
	- wykład:	30
	- ćwiczenia:	30
	- laboratorium:	
	- inne:	
	Praca własna studenta np.:	
	- przygotowanie do zajęć:	30
	- opracowanie wyników:	10
	- czytanie wskazanej literatury:	15
	- napisanie raportu z zajęć:	--
	- przygotowanie do egzaminu:	15
	Suma godzin	130
	Liczba punktów ECTS	5

*objaśnienie symboli:

K (przed podkreśleniem) - kierunkowe efekty kształcenia

W - kategoria wiedzy

U - kategoria umiejętności

K (po podkreśleniu) - kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - numer efektu kształcenia